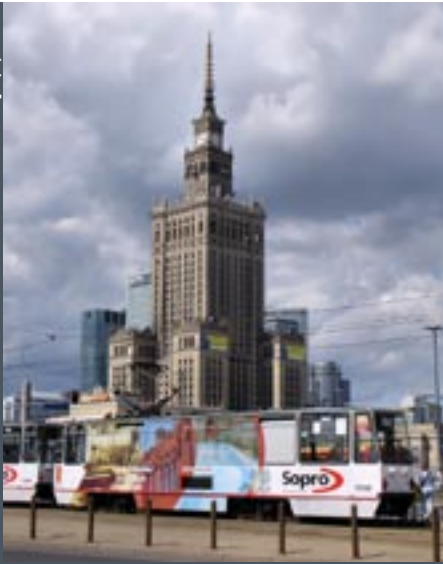

Oude stad

De Taart, Paleis voor Cultuur en Wetenschap (*)

Zachęta Narodowa Galeria Sztuki

Stedenprofiel: Warschau

Roos van Put Regisseur Roman Polanski groeide op in Polen, net als zijn collega Krzysztof Kieslowski die is geboren in Warschau, maar ook beroemde componisten zoals Frederic Chopin zwierven er door de straten en niet te vergeten staat Polen op de kaart met ettelijke Nobelprijs winnaars. Waarvan de beroemdste wellicht Marie Sklodowska-Curie is. Een dame die in Warschau wordt geëerd met een eigen museum omdat zij twee keer de Nobelprijs ontving. Beroemde geëmigreerde Polen zijn onder anderen schrijver Isaac Bashevis Singer en de in 2005 overleden Paus Johannes Paulus II.

Polen is, met name door de geschiedenis, een fascinerend land, met de hoofdstad Warschau die zich vandaag de dag in een transformatieproces bevindt. Het is een stad die op het eerste gezicht niet zo aantrekkelijk lijkt, maar wie echt op zoek is naar (vernieuwende) ervaringen en ontdekkingen, kan zijn hart ophalen. Eenmaal Warschau ontdekt, voorgoed je hart verloren. Want, waar in de ene straat nog duidelijk een Oostblok sfeer regeert, tref je zomaar twee blokken verder westerse luxe als winkels met Dolce & Gabbana in hypermoderne architectuur van Norman Foster. Enerzijds zie je oude dametjes bosjes bloemen op straat verkopen, anderzijds tref je in het hart van de stad op de Foksalstraat – veel goede restaurants – een aarzelende vorm van jet set. Jonge Polen die, gekleed in de laatste westerse mode, met mobieltjes

druk in de weer zijn op overvolle terrassen. In het hedendaagse Warschau is de geschiedenis van het land vrijwel in elke baksteen voelbaar. De stad is tijdens het Nazi Regime voor ruim 85% verwoest en, zo weet elke taxichauffeur je te vertellen, de laatste 15% is zorgvuldig door de Russen geëlimineerd. De oude stad van Warschau (staat op de werelderfgoedlijst UNESCO) is een exacte kopie van het centrum zoals het was voordat de Duitsers er hebben huis gehouden. Een dergelijk verschijnsel typeert wellicht de volksaard van de Polen; ze laten zich niet verwoesten. Blijven optimistisch en zien de toekomst positief tegemoet. Kopiëren zo nodig hun verleden, laten de gevels oud lijken om dat was ooit was, terug te halen. Terwijl het uitzicht vanuit de oude stad op het gebied eromheen ook het andere gezicht van War-

schau laat zien, waar de treurige betonblokken van troosteloze flats het aanzicht bepalen. Ook al zijn hun voorvaders uitgeroerd – intellectuele bovenlaag, aristocratie en artistieke pioniers – en verdwijnt de jongste generatie naar het buitenland in de hoop een beter bestaan te vinden, de Polen die nu in Warschau wonen slurpen als een spons het leven op, dompelen zich waar mogelijk in de nieuwe weelde en klagen steen en been over het huidige politieke klimaat, dat wordt gedomineerd door de aloude katholieke ‘white power’. En daar wordt lustig, zij het in bedekte termen, tegenaan geschopt.

Een mooi voorbeeld is het restaurant/café Miedzy Nami. Dit was voorheen een heimelijke homoplek, nu is dit etablissement ook toegankelijk voor meer mensen en staat het bekend als de meest homovriendelijke plek in Warschau, maar wordt er toch ook weer niet openlijk over gesproken. Wanneer het onderwerp aan tafel ter sprake komt, worden de stemmen ineens gedempt en blijkt dat het politieke regime dwingender is dan je zou vermoeden.

GALERIES EN MUSEA

In een dergelijke maatschappij gedijt kunst uitstekend. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het aantal avant-garde galleries en kunstenaarsinitiatieven behoorlijk in aantal is. De meeste bevin-

Widok

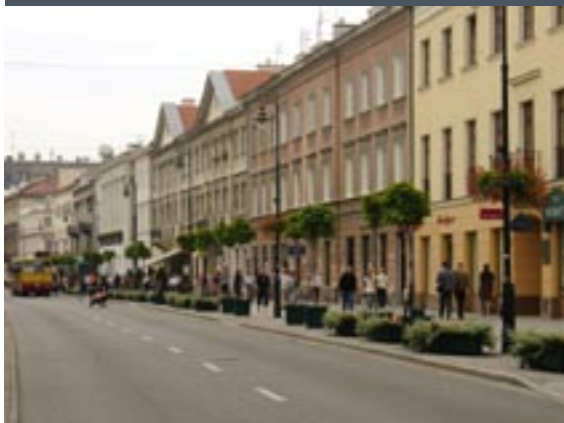

Gouden terrassen (*)

UIN rotonde (*)

Nowy Swiat (*)

Metropolitan Fountain (*)

Saski park (*)

den zich op loopafstand van elkaar, in en om de centrale ader de Krakowskie Przedmiescie – zoals Korde Gard, Galeria Krytyków Pokaz (met een maandelijksse programmering telkens ingevuld voor een andere kunstcriticus), Galeria Zakret (in de faculteit Kunstgeschiedenis van de Universiteit van Warschau), Galeria Zoo en Yours Gallery (fotografie). Eveneens in deze omgeving bevindt zich het museum voor hedendaagse kunst Zacheta Narodowa Galeria Sztuki. Internationaal vermaard is natuurlijk Galeria Foksal (met een vestiging in een ander deel van de stad waar zich de Fundacja Galerii Foksal bevindt), die werkt met kunstenaars als Wilhelm Sasnal, Pawel Althamer, Piotr Uklanski, Monika Sosnowska, Angelika Markul. Andere boeiende galleries liggen te ver uit elkaar om zonder openbaar vervoer dan wel taxi te bezoeken. Galeria XXI ligt aan de Jana Pawla, een avenue in een gebied met een sterk Oost Europees karakter; op straat worden nog oude privé spulletjes ter verkoop aangeboden door armoedig uitzijende Polen op leeftijd en in een grote hal kun je allerhande artikelen kopen – van goedkope kwaliteit. Galerie XXI, vooruitstrevend in programmering, eigenlijk een vreemde eend in de bijt in deze omgeving waar de tijd lijkt stil te staan, bevindt zich in het voormalige atelier van de beeldhouwer Xawery Dunikowski. Na zijn dood werden hier door de vereniging van Poolse

beeldhouwers diverse sculptuurtentoonstellingen georganiseerd. Inmiddels toont de galerie er – na de naamsverandering van zo'n zes jaar geleden – ook installaties, video's en nieuwe media. Galeria Le Guern en kunstenaarsinitiatief Swietlica Sztuki Raster zijn eveneens de moeite waard. Le Guern ligt verborgen in een prachtig Art Nouveau gebouw aan het Widok- een enigszins verborgen straat aan de rand van het centrum. Het is een galerie die focust op zowel gevestigde namen (Zofia Kulik) als op jonge kunstenaars. Sommige galleries zijn eigendom van de overheid, maar, de programmering wordt niet van bovenaf bepaald. Voor de verkoop zijn de meeste galleries aangewezen op aankopen door musea want private collectioneers zijn er in Polen nog niet zoals in Nederland. 'Not to be missed' op het terrein van actuele kunst is het Centrum Sztuki Współczesnej, ook bekend als CSW. Het is het kloppende hart van de actuele kunst – ook omdat sommige galeriehouders er parttime werken. Tentoonstellingen worden in het hele kasteel gehouden tot en met de kelder aan toe, waar in de zomer van 2006 Nowi Dokumentalisci is te zien – fotografie van de jongste generatie Poolse kunstenaars, alsmede tentoonstellingen met werk van Paulina Ołowska, Joanna Rajkowska en Wilhelm Sasnal. Kortom; het crème de la crème van de Poolse avant-garde. Het kasteel telt verder het Kinolab, waar bijvoor-

beeld kleinschalige festivals als het The One Minutes is te zien. En absolute aanrader is het terras aan de achterzijde, waar in de The Artistic Kitchen, het restaurant volgens eigen zeggen 'postmoderne dishes' worden geserveerd. Zowel diner als lunch doorstaan de kritiek van de verwende eter. Bovendien is het terras – met prachtig uitzicht op het park - op zich al een schouwspel; ieder zichzelf respecterende artistiekeling van Warschau laat zich hier graag zien. Het is kijken en bekeken worden. Dit is minder het geval in het alternatieve Baumgart café dat is gehuisvest in een van de torens van het kasteel. In het CSW kun je gemakkelijk een dagdeel doorbrengen zonder je te vervelen. Van geheel andere orde is het Muzeum Narodowe. In dit modernistische gebouw – van de hand van Tadeusz Tolwinski – bevindt zich een grote collectie beroemde Poolse schilderijen, 19de en 20ste eeuws, o.a. van Jan Matejko maar ook is werk van Sandro Botticelli te zien (Madonna met kind) als van Carel Fabritius (Opwekking van Lazarus). Andere beroemde namen: Brueghel, C. van Oostsaenen, Jan Gossaert, Lucas Cranach, Jan van Scorel. Veel kleine Nederlandse meesters: Salomon Ruysdael, Heda, Mignon, Teniers, Codde, Van Ostade. Te veel om op te noemen. Daarnaast natuurlijk een collectie oude kunst, Middeleeuws, Poolse (August Zamoyski, Wladislaw Malecki) en

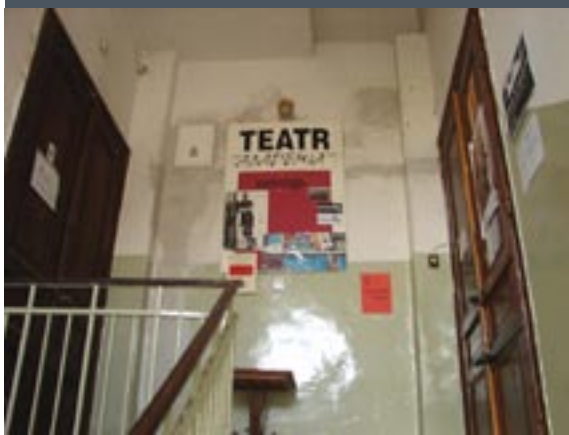
Nowa Praga

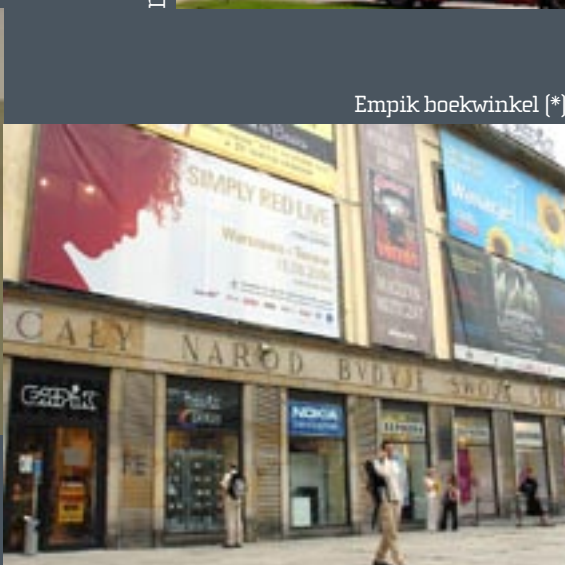
De palm (*)

Dakterras Universiteitsbibliotheek

Teatr Academia

Empik boekwinkel (*)

Fabryka Trzciny

© Foto's (*) door Irmina Dzyr, overige foto's door de auteur.

Europese kunstnijverheid. Vlakbij dit museum bevindt zich op een druk kruispunt een na-maakpalmboom – kunst in de openbare ruimte, opvallend want de meeste beelden in het publieke domein herinneren nog aan het spraakmakende verleden.

JEROZOLIMSKE

De palmboom is neergezet door Joanna Rakowska, een Poolse kunstenares die Israël bezocht en het idee vatte om op de lange avenue Jeruzolimske (Jeruzalem) in Warschau een hele rij van dergelijke bomen neer te zetten, die de weg zouden wijzen naar een voormalige joodse buurt. Het werd er uiteindelijk één. Aanvankelijk neergezet met een vergunning van de gemeente, later illegaal. In eerste instantie was deze palmboom 'the talk of the town'. Mensen in de bus spraken er schande van, want 'de joden' hadden weer eens wat. De agenten die het verkeer regelden rondom de boom werden gekscherend Beach Boys genoemd. Na het verlopen van de vergunning, bleef de boom staan. Waarop de kunstenaar steigers eromheen bouwde met het spandoekverzoek om sponsoring van het onderhoud van de boom. Steigers die een dag later weg waren. Volgens de kunstenaar (te zien op een diapresentatie in het CSW) 'een act van Bolsjevistisch probleemoplossen'. Huwelijkspaartjes lieten zich er fotograferen, zo ook toeristen – gekleed in een fleurig bloesje

tegen een besneeuwde achtergrond van winters Warschau. De geluiden in de stad veranderden van sceptisch naar respectvol en zo is de boom uiteindelijk blijven staan, gedoogd. De kunstenaar zorgt zelf voor het onderhoud.

Het alternatieve underground circuit van Warschau is te vinden in de wijk Nowa Praga, over de rivier de Wisła. Vergelijkbaar met andere steden – zoals Kopenhagen en New York – waar initiatieven met een horzelfunctie niet in het centrum van de stad zijn te vinden. Dit is een buurt waar de inwoners van Warschau je voor waarschuwen; het is weliswaar sterk in opkomst maar het is nog steeds niet aan te raden in sommige straten in je eentje te wandelen, zelfs niet overdag. De instellingen waar het allemaal gebeurt, liggen bovendien op redelijk grote loopafstand van elkaar. Galerie Luksfera (fotografie) bevindt zich in een oude Wodkafabriek, alleen het gebouw zelf is al de moeite waard. Enkele straten verderop ligt de Fabryka Trzciny. Een oude fabriek die tegenwoordig dient als multifunctioneel kunstcentrum. Concerten, modeshows, films, hedendaagse kunst; het komt allemaal samen in deze fabriek, waar ook nog een restaurant is. Hip, hipper, hipst – aldus de inwoners van Warschau. Verborgen op de vijfde etage van een vervallen gebouw bevindt zich het Teatr Academia. Een klein underground theater, verbonden aan de Academie van Beeldende Kunsten in Warschau waar ook verschil-

lende disciplines samenkomen, zoals muziek en scenografie. Eveneens in deze wijk Galerie Nizio en Galerie Milano (sieraden).

Op het gebied van de mode gebeurt er aanzienlijk minder in Warschau, maar dat wat er plaats heeft laat zich het beste kenmerken als mode met een decadente uitstraling. Noemenswaardig in dit verband is de winkel First Class, met ontwerpen van Maciej Zien. De etalage ziet er uit als het interieur van een vliegtuig. Eigentijdse varianten van actuele Poolse mode met een meer hedendaagse benadering van mode zijn te vinden in Fashion_by, een winkel van bescheiden formaat met ontwerpen van (in het buitenland woonachtige) Poolse designers als Marios.

Op het gebied van architectuur kent Warschau eveneens een enorme rijkdom, van classicistische herenhuizen, tot (opnieuw gebouwde) kastelen en hedendaagse architectuur. Een bezoek aan de straat Dobra levert een ongekende ervaring op; de Universiteitsbibliotheek heeft het meest fantastische dakterras. Met uitzicht op de Cake – Het Paleis van Cultuur en Wetenschap, een gebouw dat Polen als cadeautje van de Russen kregen, gebouwd in 1952-1955, het reflecteert het oude socialisme. Herbergt onder meer een congreshal, theater, bioscoopcomplex en museum voor technologie. Warschau is werkelijk een ontdekking, absoluut de moeite van een lang weekend – dat dan veel te kort is – waard.

ADRESSEN ACTUELE KUNST, MODE, DANS

Hedendaagse beeldende kunst

Musea en expositiecentra:

Centrum Sztuki Współczesnej, staat bekend als CSW

In dit Centrum voor hedendaagse kunst bevindt zich ook het Kinolab,

www.cws.art.pl | www.csw.art.pl/kino_lab

Zacheta Narodowa Galeria Sztuki, www.zacheta.art.pl

Baumgart Café

AVANTGARDE GALERIES EN KUNSTENAARSINITIATIEVEN

Galeria Icoon, heeft geen expositieruimte, virtuele galerie, www.ikoon.art.pl

Galeria Foksal, www.galeriafoksal.pl

Korde Garda, nog geen website, adres Krakowskie Przedmiescie 15/17.

Galeria Krytyków Pokaz, www.mckis.waw.pl (galerie met exposities, elke maand ingericht door diverse kunstcritici).

Galeria Le Guern, www.gallery.leguern.pl

Lokal_30, www.lokal30.pl (artist in residence).

Luksfera, www.luksfera.pl (fotografie).

Galeria XXI, www.mckis.waw.pl

Galeria Zakret, geen website nog, wel emailadres galeria_zakret@wp.pl

Nizio Gallery, www.nizio.com.pl

Raster, www.raster.art.pl/gallery

Stefan Szydłowski Gallery, www.galeria-szydowski.pl (alleen open op afspraak).

Yours Gallery, www.gallery.yours.pl (fotografie).

Warszawski Aktyw Artystów, www.waa.art-pl

Fabryka Trzciny

MODE

Namen om te onthouden: Marios, Naatasha Pavluchenko (Russische, winnaar van jonge modeprijs Polen), Dagmara Rosa, Michał Starost, Monika Tomaszewska, Kuiza Trzaskowska, Marek Witt.

Galeria Milano (sieraden, objecten), www.milano.arts.pl

Fashion_By, nog geen website, adres Bracka 20.

First Class, Ul. Jasna 1, met ontwerpen van Maciej Zie.

Forget me Not, Chmielna 21, www.forgetmenot.pl

ANTIEK EN SIERADEN

Ullica Piwna, straatje in de oude stad, veel winkels met ambersieraden, betere prijs/kwaliteit is echter te vinden in de Ul. Chmielna nr. 26, Zielony Kot, www.zielonykot.global.pl

Antiek: www.buurka.com.pl (vlakbij Universiteitsbibliotheek aan de Dobra).

THEATER

Avantgarde: Fabryka Trzciny, www.fabrykatrzczyni.pl

Teatr Academia, www.teatr-academia.art.pl

Overig: Joe Alter Amerikaans choreograaf werkt met jonge Poolse dansers www.jadg.org

Slaski Teatr Tanca, www.stt.art.pl

Teatr Wielki, www.teatr.wielki.pl

ETEN EN DRINKEN

Koffientjes, tearooms, taartjes

Baumgart café, gevestigd in een toren van het CSW, alternatief, underground publiek.

Batida, Ul. Krakowskie Przedmiesie 13.

Cava, Ul. Nowy Swiat 30, www.cava.pl

Dom Książki, Ul. Bracka 20.

Mercer's Gourmet Coffee, keten in Warschau, o.a. vestiging op de Nowy Swiat.

Pedzacy Królik, J.B. Moliera 8.

DINER

Miedzy Nami, Bracka 20, leuk terras buiten.

Orchidea, Ul. Szpitalna 3, Fusion keuken.

Sakama Sushi Bar, Ul. Moliera 4/6.

The Artistic Kitchen, serveren volgens eigen zeggen 'postmoderne dishes', gevestigd op het terras achter het CSW, prachtig uitzicht.

The Green Way, vegetarisch restaurant, www.greenway.pl

Helemaal trendy zijn de Aziatische restaurants, waarvan de Indonesische keukens op dit moment het meest populair is, restaurant Buddha Bali is momenteel erg in trek bij het Poolse hippe publiek; www.galeriabali.pl

Traffic

HOTELS

Het verblijf in een vijfsterren hotel is gezien de lage prijs (in verhouding tot Europese categorie) geen slechte keus. Het Intercontinental heeft een fantastisch zwembad op de 43ste verdieping met uitzicht op de 'Cake'.

OVERIG KUNST EN CULTUUR

Museum van Frederic Chopin

Museum Narodowe (grote collectie beroemde Poolse schilderijen,

o.a. van Jan Matejko maar ook van Fabritius, Opwekking van Lazarus)

Zamek Królewski (Koninklijk Paleis, in oude stad)

SPORTEN IN WARSCHAU

Joggen; in het park rondom het Centrum voor hedendaagse kunst Centrum Sztuki Współczesnej (CSW).

Beste manier om je te verplaatsen in Warschau: openbaar vervoer, metro of bus. Taxi's zijn niet duur.

WEBSITE

www.warsaw-life.com | www.warsawinsider.pl | www.whatsup.pl,

www.e-warsaw.pl | www.art.blox.pl | www.trzaskprask.blog.pl